

Tom Hillenbrand

Smrtiace olivy

Kulinárska krimi

**Štvrtý prípad
Xaviera Kieffera**

Z nemčiny preložila
Alexandra Petrášová

m a m
m a š

Prológ

Cez prednú palubu sa s burácajúcim rachotom zlomila obrovská vlna. Jej zvuk na chvíľu prehlušil všetko ostatné: hučanie vetra, klopkanie dažďa aj hluk dieselových motorov. Až keď vlna odznela, počul Cesare Olbi opäť symfóniu búrky. Primiešal sa k nej však iný, kovový tón, ktorý pripomínal vzdychanie človeka. Ona spieva, pomyslel si Olbi. Spieva áriu a jej hudobným sprievodom je búrka.

Katzakis, Olbiho prvý dôstojník, naklonil hlavu a tiež sa započúval. Pozeral sa z veliteľského mostíka do tmy. Keď sa otočil k Olbimu, mal v očiach hrôzu. „Kapitán, nie som si istý, ako dlho ešte vydrží.“

„To nič nie je. Snaží sa, preto trochu pokašliava. Je to hudba búrky.“

Katzakis bol strachopud, to Olbi vedel, už keď vyplávali z Izmiru. Okrem toho mal Grék málo skúseností. Kapitánske skúšky absolvoval iba nedávno a predtým, než ho naverbovali na Graziu II, vozil turistov na nejakom parníku hore-dole po Kykladách. Nezažil otvorené more a plavbu na skutočnej nákladnej lodi. Na rozdiel od neho vozil Olbi náklad medzi Izmirom a Bari už skoro tridsať rokov a vyznal sa. Ich lodi už síce ťahalo na štyridsiatku a hodila by sa jej návšteva v doku, ale Graziu II skonštruovali na plavbu na mori a jednoznačne zvládla viac ako túto malú búrku. Veď Stredozemné more je vlastne iba veľká vaňa, v ktorej sa stále niečo deje. Museli by mať naozaj pech a okrem toho byť hlúpi, aby sa dostali do núdzovej situácie.

Valila sa na nich ďalšia, asi desaťmetrová vlna. Grazia II sa naklonila dopredu a príboj udrel do provy. Kým sa po palube valila voda, vydala loď ďalší hlboký vzdych. Olbi pozoroval

prvého dôstojníka. Katzakisovi sa ani trochu nepozdávali zvuky, ktoré loď vydávala – bolo zjavné, že z toho má plné nohavice. Ale aspoň sa tváril, že je všetko v poriadku a robil si svoju prácu. Je trochu bojko, môj malý Grék, pomyslel si Olbi. Ale má odhodlanie a to je pri tejto robote kľúčové. Držať kormidlo rovno, nasmerovať predok lode v pravom uhle k vlnám a o ostatné sa postará milý pánboh a loď.

Katzakis ukázal prstom na ľavú časť lode, kde sa v dialke dalo rozoznať slabé svetlo. „To je on?“ opýtal sa.

Olbi sa pozrel na radar a súhlasne prikývol. „Áno, to je Demir. Vyzerá to, že sa tiež príliš nehýbe vpred.“

Siahol po vysielacke. „Grazia I, tu je Grazia II, ozvite sa.“

„Tu je... bzzz razia I... bzzz. Moji chlapci sedia na bzzz... palube a opaľujú sa... Aj tvoji, Cesare?“

Olbi sa nahlas rozosmial. Katzakis sa prinútil k úsmevu. „Vidíš, Nikos? Ani kapitán Demir sa nebojí tejto nenápadnej víchrice.“

Kapitán ich sesterskej lode sa na tejto trase plavil už skoro tak isto dlho ako Olbi. Škoda, že čoskoro skončí. Demir má síce iba päťdesiat rokov, ale chce už ísť do dôchodku a usadiť sa niekde v Antalyi, ako prezradil Olbimu. Zdedil značný majetok, onedlho mu vyplatia hotovosť – také šťastie by chcel mať každý. Olbi bude zrejme musieť pendlovať medzi Apúliou a Anatóliou, až kým nebude mať nárok na penziu. Mohlo by to byť aj horšie.

„Ahoj, Yüksel! Zdá sa nám, že na opaľovanie je príliš mokro. Ale povedal som chalanom, nech vyberú udice – v tejto oblasti sa dajú ešte stále chytiť tuniaky a v daždi obzvlášť.“

Z vysielacky sa ozvalo škvrcanie, zrejme Demirov smiech. „Ale... ážne... Cesa... bzzz... videl si správy o počasí? Bzzz... ešte horšie. Medikán.“

Olbi pokrútil hlavou. Teraz už aj Demir začína veriť týmto hlúpostiam. Za posledné roky boli jarné búrky v Stredozemnom mori čoraz intenzívnejšie, ale ešte stále sa dali považovať za bežné búrky. Nejaký bláznivý meteorológ však pre

ne vymyslel nové označenie medikán ako skratku slovného spojenia mediteránny hurikán. Znelo to, akoby sa nad morom preháňalo tornádo.

„Ale prosím ťa, Yüksel. Je to iba obyčajná búrka, o chvíľu prejde. Vieš čo, stavíme sa.“

„O čo... bzzz ...tavíme?“

„Kto dorazí do Bari posledný, nielenže platí jedlo v Al Castello Svevo, ale musí k tomu pridať aj fľašu dobrého barola. Platí?“

„Bzzz... ja... bzzz... čakám.“

„Čo si povedal, Yüksel?“

„Roger. Ale, bzzz... o dve fľaše.“

„Prečo o dve?“

„Aby som mal... bzzz... piť, kým budem... bzzz čakať.“

Olbi sa zasmial. „Roger *that!*“ Potom sa spojenie prerušilo. „Yüksel Demir je super chlapík a celkom zábavný. Zoberiem ťa do Sveva, Nikos, a zoznámim ťa s ním. Za dve-tri hodiny bude po búrke, uvidíš. A najneskôr zajtra večer sme v Bari.“

Katzakis na to nič nepovedal, len sa sústredene pozeral na displej s informáciami o počasí.

„Čo hovoria notifikácie?“

„Kapitán, Demir má pravdu. Meteo AM práve preklasifikovalo búrku na vyšší stupeň. Jej stred leží šesť kilometrov pred nami na severo-severovýchod. Možno by sme sa mali pokúsiť obísť ho.“

„Lahšie povedať, ako urobiť. Pri týchto vlnách môžeme len ťažko meniť kurz. Keby nás niektorá trafila z boku...“

„Ja viem, kapitán. Ale hneď ako Wolfgang poľaví, tak by sme...“

„Wolfgang? Tak sa tá búrka volá?“

„Áno, kapitán.“

Dávať búrkam mužské mená hodnotil ako ďalší debilný nápad nejakého meteorológa. Desiatky rokov sa im dávali ženské mená a to právom. Keď sa opýtate hociktorého námorníka, ktorý sa plavil v búrke trvajúcej niekoľko dní,

či sa skôr podobá nahnevanému mužovi alebo nahnevanej žene – odpoveď znela jednoznačne. No títo odborníci, ktorí výkyvy počasia poznali iba zo záznamov a meraní, nemali o realite potuchy. Medikán menom Wolfgang, preboha. Ako ďalšie nejakému idiotovi napadne, aby aj lode označovali mužskými menami.

Na Graziu II sa rútila ďalšia obrovská vlna. Olbi si všimol, že sa nerozbila o predok lode, ale v jej strede. Bola určite vyššia ako tá predchádzajúca. Tanker znovu zavzdychal a zdalo sa, že tentokrát je tón škripania vyšší a dlhší.

„Len pokojne, dievča moje,“ zamrmlal Olbi, „čoskoro sme z najhoršieho vonku.“

Zobrazil na displeji mapu a skontroloval ich presnú pozíciu. Nevidel síce dôvod na obavy, ale bolo by ľahkovážne, nepripraviť sa na najhorší možný variant. Ich loď sa práve presúvala z Iónskeho mora do južnej časti Jadranského mora. Na východ od nich sa nachádzalo albánske pobrežie a na západe Apeninský polostrov. Pre silný severný vietor sa za posledné hodiny skoro nepohli vpred. Najbližší prístav, v ktorom by mohli zakotviť, bolo mesto Durrës. Na to by však museli zmeniť smer Grazie II asi o 45 stupňov na východ-severovýchod, čo navrhoval aj prvý dôstojník. Lenže otočiť loď paralelne k vlnám v tomto príboji by predstavovalo obrovské riziko. Vlna ako tá, ktorú práve ustáli, by ich mohla prevrhnúť.

Neexistovala iná alternatíva, než držať kurz. Olbi si znova overil ich pozíciu. Mali by sa vlastne nachádzať viac na západ, bližšie pri talianskom pobreží, no búrka im nielenže bránila v pohybe vpred, zároveň ich hnala na východ.

Katzakis ho pozoroval. „Čo máte v pláne, kapitán?“

„Budeme držať kurz. Búrka nás tlačí na východ, smerom na albánske pobrežie. Keď ustúpi, budeme sa ďalej plaviť podľa plánu. Ak pretrvá, budeme sa pomaly, ale iste pohybovať smerom na Durrës. A to je presne ten prístav, kde by sme v prípade núdze kotvili.“

Premeral si Katzakisa, ktorý v tom momente zbledol.

„Prípád núdze však nemáme a ani nenastane,“ povedal a pozeral sa pritom prvému dôstojníkovi do očí.

Otočil sa a sústredil sa na more pred sebou. Vsugeroval si, že vlny, ktoré sa valili na palubu, sú teraz už menšie. Loď naďalej vzdychala a vŕzgala. Olbi sa v duchu nachádzal v obľúbenej reštaurácii v centre Bari. Dá si morskú pražmu – kuchár ju griluje na feniklových semienkach a tymiane. A ako predjedlo si objedná *panzanella in agrodolce*, ako vždy, keď hoduje v Al Castello Svevo. Usmial sa, lebo keď bude mať šťastie, za večeru nezaplatí ani cent. Znovu sa sklonil nad radarom.

„Nikos, vidíš Demira? Už sme ich striasli?“

Namiesto odpovede ukázal prvý dôstojník prstom na predok lode.

Olbi sa pozrel tým smerom, ale nič nevidel. Neveriacky pokýval hlavou a pohľadom hľadal ich sesterskú loď na radare. Nevedel ju však nájsť.

„To predsa nemôže byť, neexistuje, že by nás za taký krátky čas obišli...“

Kútikom oka zaregistroval, že Katzakis cúvol pár krokov vzad a ešte stále ukazuje rovnakým smerom.

„Doriti, Nikos...“

Kapitán Cesare Olbi hľadal na horizonte signálne svetlá druhej lode, ale nevedel ich nájsť. Uvedomil si, že zrazu akoby zmizlo nebo. Vtedy uvidel hrebeň obrovitánskej vlny. Inštinktívne si zakryl tvár rukou. Potom začul ohlušujúci rachot a hlasné kvílenie. Nevedel určiť, či zvuk vydal Katzakis alebo Grazia II, ktorá sa ozvala poslednýkrát.

1

Xavier Kieffer vybral z chladničky niečo, čo vyzeralo ako klobása zatavená vo fólii. Otvoril ju a vybral z nej bledožltú podlhovastú vec. Položil ju na doštičku a siahol po noži.

Pekka Vatanen sa tomu s nedôverou prizeral.

„Vyzerá to ako montážne lepidlo,“ povedal a strčil do hmoty ukazovák. Vytvorila sa v nej malá priehlbina. „Aj na dotyk je to rovnaké.“

„Chutí to výborne, uvidíš,“ odvetil Kieffer.

„Určite to bude kulinárske zjavenie. Ale nemohol by som si radšej dať kúsok z tvojej *Rieslingspaschtéit*?“

„Určite nie, Pekka. O to sme sa nestavili.“

V piatok pred dvoma týždňami stávkou totiž naozaj uzavreli, keď ako zvyčajne sedeli v altánku kuchárovho domu v Grunde a popíjali víno. Fín rozprával o svojom najnovšom objave, žene z južného Francúzska, ktorá rovnako ako on, pracovala pre Európsky parlament. Vatanen sa dušoval, že zahorel vášnivou láskou a že toto je žena jeho života. To však Xavier od kamaráta počúval každých pár mesiacov. Preto sa s Fínom stavil, že Francúzku čoskoro pošle k vode, aj keď ten to kategoricky odmietal.

Kieffer si výhrou mohol byť istý, pretože Vatanen bol sukničkář. No že si bude môcť víťazstvo vychutnať už o dva týždne, prekvapilo aj jeho.

Kuchár postavil na sporák malý medený hrniec a nalial doň trochu vody. „Pekka, spomeň si na našu dohodu. Keby som prehral, musel by som ochutnať tú pokazenú fínsku rybu. Ako sa to volá?“

„Hapansilakka.“

Kieffera pri tej predstave striaslo. Vatanen mu prezradil, že hapansilakka je zhnitý sled. V konzerve kvasil tak dlho, až kým fermentácia nevytlačila veko. Niektorým ľuďom prišlo z hnilobného zápachu zle, už keď otvorili konzervu.

„Myslím, že s *kachkéis* si na tom zásadne lepšie.“

Kieffer nakrájal žltkastú masu na kúsky a hodil ich do vriacej vody. Pridal k tomu ešte trochu masla a začal miešať.

Vatanen sa tváril nešťastne. „Varený mazľavý syr, fuj to je hnus. To sa potom je lyžicou ako polievka?“

„Nie,“ povedal Kieffer na margo bublajúcej masy v hrnci. „Necháme to vychladiť a potom sa *kachkéis* natiera s horčicou na chleba.“

„Syr s horčicou? Vy Luxemburčania ste fakt čudný národ.“

„Určite to nie je bizarnejšie, ako jesť zhnitú rybu.“

„Nie je zhnitá, len trochu zrelá alebo vykvasená.“

Vatanen nepokojne chodil hore dole po kuchyni. Hodiť ukazovali päť a pomocný kuchár práve začal s prípravou na večer – krájal zeleninu a urobil základ na omáčky. Inak zívala *Deux Églises* prázdnotou.

„Apropo, zrelý. Podarilo sa ti zohnať ten rivaner, o ktorom sme sa minule rozprávali? Corteaux de Remich?“

„Áno, dnes dovezli debničky.“

„Dobre,“ povedal Pekka a prešiel si rukou po riedkych blond vlasoch. „Keď už ma nútiš jesť ten váš gumený syr, chcem si predtým aspoň vypiť.“

„Väčšinou sa to robí naopak. Najskôr *kachkéis* ako základ a potom alkohol.“

„Ak to káže tradícia, dám si víno aj potom. Ale potrebujem aspoň glg aj predtým.“

Kieffer preliat tekutý syr do formy na pečenie a nechal ho

chladiť. Reštaurácia *Deux Églises*, ktorej bol Kieffer majiteľom a kuchárom, sídlila v luxemburskej štvrti Clausen v starej vojenskej posádkovej budove. Zišli schodmi do pivnice, kde ešte nesedeli žiadni hostia, a Fín zaujal svoje obľúbené miesto pri bare. Kieffer vybral z chladničky fľašu rivaneru a obom im nalial.

Pekka si slastne vychutnával biele víno. „Vynikajúci mok. Mohol by si nabudúce objednať jednu alebo dve debničky aj pre mňa na doma?“

Kieffer prikývol a vybral zo škatuľky ducalku. Keď si to jeho kamarát praje, objedná mu vína, koľko len chce, no nerozumel, načo chce mať doma zásobu rivaneru. Ak si dobre spomínal, tak Fín strávil každý večer za posledné dva týždne tu v *Deux Églises*. Vždy vypil fľašu vína, podľa vlastných slov, ako šľáfrunk. Väčšinou odchádzal okolo jedenástej a často sa trochu potácal. Pil potom ďalej doma sám? Kieffer pochyboval, že chce vedieť odpoveď na túto otázku.

„Nie je problém. Ak potrebuješ ešte niečo iné, napríklad červené víno alebo olivový olej, teraz je ideálna príležitosť.“

„Prečo? Ideš objednávať?“

„Ešte lepšie, Pekka, zajtra idem k zdroju.“

„Do Provensálska?“

„Do Toskánska.“

Už niekoľko rokov jazdil Kieffer raz do roka do Pistoie v blízkosti Florencie. Jeden jeho známy tam vlastnil olejový mlyn a niekoľko vinogradov. Vždy sa tam dobre najedol, ochutnal množstvo vína a oleja a o pár dní sa s plným bruchom a doplna naloženým autom vrátil domov.

Vatanen naznačil Kiefferovi, nech mu doleje. „Znie to fajn, ale aj náročne. Myslel som, že si nechávaš všetko posielat'. Načo vlastne potrebuje podnik s luxemburskými špecialitami olivový olej?“

Jeho otázka bola namieste. Ostatné roky si na tento výlet stále ťažšie hľadal čas, pretože v reštaurácii mal jednoducho príliš veľa práce. Popravde, na varenie v *Zwou Kierchen*, ako

miestni volali jeho podnik, olivový olej skoro nepotreboval. Luxemburské špeciality sa topili skôr v masle, než v olivovom oleji.

„Olej si kupujem súkromne. Mám preňho slabosť, naučil ma to môj učiteľ Paul Boudier.“

„Ako to myslíš?“

„Pochádzal z Arles z južného Francúzska. Paul sa vždy čudoval, že ľudia zo severnej Európy si veľmi zakladajú na víne, ktoré pijú – kupujú si ho priamo od vinára –, ale nevadí im olivový olej zo supermarketu. On si objednával od konkrétneho dodávateľa a v kuchyni si vyberal z viac ako desiatich druhov olivových olejov. Donesiem ti zopár fliaš na ochutnanie.“

„Prečo nie. A to ideš tvojou rozbitou dodávkou? Bude to trvať večnosť.“

„Nie, idem s Alessandrom, mojím starým kamarátom zo školských čias. Má veľký mercedes.“

„Aj on je kuchár?“

„Nie, obchoduje s vínom, je dodávateľom pre polovicu Luxemburgu. Vlastní v Taliansku vinicu aj mlyn na olej. Jazdí tam každých pár týždňov, aby mal všetko pod kontrolou, a tentokrát ma zoberie so sebou.“

Kieffer vstal z barovej stoličky. „Myslím, že *kachkéis* už bude hotový.“

„Nádej sa, že zabudneš.“

„To bola planá nádej, Pekka.“

O pár minút sa Kieffer vrátil z kuchyne s dvoma taniermi, práve keď si Vatanen nalieval ďalší pohár vína. *Kachkéis* naservíroval na plátku tmavého chleba s dijonskou horčicou.

„Dobrá chuť, Pekka.“

Kieffer si odhryzol z krajca, zatiaľ čo Fín mrzuto rozťeral na syr horčicu. Keď nakoniec ochutnal, zatváril sa kyslo.

„No čo?“

„Nielenže to vyzerá ako montážne lepidlo, ešte to aj človeku zlepí ústa. Ale s horčicou sa to celkom dá.“